

K. III. 1809

Nu se împrumută acasă.

C. NARLY

UN MUZEU EMINESCU

La Seminarul pedagogic Universitar

I A Ş I

(ROLUL SĂU EDUCATIV)

311 / 1660
BIBLIOTECA
DOCUMENTARA
ORAŞUL PIATRA NEAMŢ

I A Ş I

TIPOGRAFIA VIAŢA ROMĂNEASCĂ S. A.

1925

C. 3059

BR (069)

Eu.

UN MUZEU EMINESCU

la Seminarul pedagogic Universitar din Iași

— Rolul său educativ —

Pedagogia modernă posedă o serie întreagă de mijloace conștiente pentru îndeplinirea cât mai adecuată a idealului său educativ.

Dar dintre toate mijloacele, cel mai eficace pare acel al grupării întregii activități, în jurul unui centru, de la care întreaga activitate primește un fel de lumină călăuzitoare, în orice caz indicații și sugestii. Acest fapt corespunde pe de-a întregul vieții sufletești, a cărei structură este concentrică, căci fiecare act psihic, nu numai că e în legătură directă cu toate celelalte, (în cât atunci când o coardă a sufletului răsună, toate celelalte se resimt, ca într'o orgă) dar mai prezintă și un alt raport cu ele, care de și indirect, este cu atât mai puternic: comuna dependență de un sim-bure interior, de un centru. Care este acest centru? Este o problemă greu de rezolvit. Cugetarea modernă pare a da oare cari răspunsuri în această privință. Tot misticismul actual sub diferitele forme, care dacă se manifestă mai ales în America, nu înșamnă că nu au partizani puternici și în Europa, pare a pune punctul de gravitate pe viața religioasă. Acesta pare a fi centrul întregii activități a ființei umane: trebuința de admirare, de adorare, de devotament desinteresat, de cult misterios. Cunosc școli de mare vază în Europa, unde cultul religiei catolice, face preocuparea de căpetenie, în orice caz centrală, a instituției, care cu toate acestea este un liceu, deci școală de cultură generală. Efectele par a fi extraordinare. De asemenea, cunosc școli unde preocuparea centrală este muzica. Ori chiar din faptul că în toate religiunile cultul se manifestă prin cânturi, se vede marea înrudire, dintre sentimentul trezit de vibrațiile sonore, și cel religios. Stendhal a spus de mult, că sentimentul cel mai apropiat de acel al dragostei, este

cel trezit de muzică. Ori dragostea, atunci când nu este numai erotism, — și încă și atunci — este un sentiment eminentemente religios.

În orice caz chiar dacă adevărul nu ar fi tocmai acesta în privința centrului psihic de manifestare al omului, foloasele pe care le aduce în educație coordonarea întregii vieți a copilului în jurul unui cult, sunt incontestabile. Acest cult în ceia ce are el concret, îl vom numi cultul eroilor. Chiar religia în înfățișarea ei concretă este un cult al eroilor, căci Isus Cristos, sau Mahomet, nu sunt de cât simboluri de acțiuni eroice. Chiar acolo, unde centrul ni este dat de muzică, prin faptul că muzica este opera unor compozitori, și trezită la viață de executanți, avem de a face cu un cult al eroilor. Evocarea eroului este o trebuință organică a ființei umane, care vrea plasticitate, concretizare. Eroul, cultul eroului, este unul din cele mai bune mijloace educative. Eroul trebuie să fie, și chiar este (dacă nu conștient, atunci inconștient) ultimul centru educativ în viață, fie al copilului, fie al omului, matur.

Ori cultul eroului, ca orice cult, este religios. În această privință părem a fi de acord cu puternica mișcare religioasă contemporană.

Dar chiar acolo unde este mai puternică, religiozitatea din zilele noastre este mult evoluată față de trecut. Nu litera, ci spiritul legii se ascultă pretutindeni. Interpretări nouă suferă atât Biblia cât și Coranul. Din ce în ce mai mult vedem umanitatea lui Crist fără ca aceasta să-i știrbească din măreție, pe cînd Dumnezeu devine din ce în ce mai abstract. Dar în afară de Crist și alte figuri se ridică și par a reclama dreptul la stima și recunoștința omenirii. A venit o religie pozitivă care precniza cultul oamenilor mari. Și atunci ni punem cu drept cuvânt întrebarea: care este eroul pe care trebuie să-l arătăm cu predilecție nevoii de adorare a tineretului? Întrebarea nu este simplă.

Răspunsul pare însă că ni e dat de firea omenească. Sentimentul religios absolut, adorația divinității, care este abstractă și depărtată are să se sprijine pe anume reprezentări concrete și apropiate. Atunci oamenii mari cari pot fi interpretați ca trimișii divinității, se impun cu imperiozitate atenției noastre. Nu a fost o întâmplare că Rousseau, această natură eminentemente religioasă, a cerut ca un factor determinant în educația lui Emile, cultul oamenilor iluștri. Cultul Eroului fără a cădea în idolatrie, ne ferește de greșala de a concretiza prea mult divinitatea, și trebuința de

plasticitate pe care o are ființa umană, își găsește în acest cult manifestarea naturală, alături de adorarea divinității cu care de altfel este în perfectă armonie. Așa dar, credem că stimularea aplicației naturale pe care oamenii și în special copiii, o au pentru admirarea acțiunilor și oamenilor mari, însemnă a lucra cu complexitatea naturii însăși. Natura ne oferă tendința generală, noi trebuie să canalizăm această tendință. Nu încapă nici o îndoială că oamenii cari trebuie să folosească de model tineretului se pot culege din mănunchiul de genii ale umanității. Cum însă în seria de inele care leagă pe om de umanitate, națiunea joacă un rol capital, va trebui ca în primul loc să oferim tineretului cultul marilor oameni ai națiunii lor.

Acest lucru se face în general la școlile noastre. Numai că modul cum se face, de cele mai multe ori se reduce la activitatea pe care diverșii profesori o pot desfășura în legătură cu obiectul lor. Mult mai eficace însă ar fi un asemenea cult organizat. Fiecare școală ar trebui să-și aibă muzeul său cât de modest în care să se găsească expuse operele oamenilor mari ai națiunii, și pe cât posibil lucruri în legătură cu viața lor.

Fiecare școlar trebuie să fie stimulat în colecționarea, de asemenea obiecte, și donarea lor muzeului școlii. În special în orașele în care anumiți oameni mari au trăit, se poate înființa câte un mic muzeu dedicat în mod special aceluia geniu național care a avut o mai mare legătură cu el.

Valoarea educativă a unei asemenea întreprinderi este incalculabilă. Se stabilește un fel de contact între sufletul tânăr al școlarului și spiritul operei și personalității marelui dispărut.

Emulația și încurajarea sânt primele efecte ale acestui contact. Emulație, căci chiar fără voia lui, școlarul se va simți împins către valoarea superioară, pe care o vede zilnic simbolizată în muzeul școlii, și toată personalitatea lui se va sili cât de cât să se apropie de acea valoare. Încurajare de asemenea va găsi, atunci când puterile lui slabe, sau tot felul de alte greutăți i se vor pune în cale, văzînd că și omul superior pe care-l stimează, a cărui viață o cunoaște cu de-amănuntul, a avut și el mari piedici de învins, și că opera rămasă pe urma aceluia mare om, a fost și ea fructul unei munci grele, în care momentele de descurajare nu au lipsit, dar au fost învinse de încrederea reușitei finale, și de perseverența în muncă.

Un alt folos este întărirea iubirii de nație, și cum spune Românul, de moșie. Căci omul mare, eroul, simbolizează tocmai ce este mai ales și mai admirabil într'un popor.

*

Seminarul pedagogic universitar din Iași, posedă piese importante pentru un asemenea muzeu, și nu așteaptă de cât să i se mărească spațiul, pentru a putea avea o încăpere în care ele să fie așezate la loc de cinste.

Deosebit de important este că ele se referă la cel mai mare dintre poeții neamului: Eminescu.

Muzeul cuprinde următoarele piese, donate de elevul din clasa a doua a seminarului pedagogic universitar: Dumitru Eusebie Miromescu.

1). O scrisoare autografă a lui M. Eminescu din 12/24 Ianuarie 1884 adresată din Ober-Döbling (lângă Viena) din casa de alienați, prietenului său și fost coleg de bancă Alex. Chibici-Râvneanu.

2). O altă scrisoare autografă a lui Eminescu, din 20 Octombrie 1884 adresată tot lui Chibici, în care îi vorbește despre starea sa în Iași.

3). O carte de vizită scrisă cu mîna de M. Eminescu lui Chibici, în care îl îndemnă să se ducă la cămătarul evreu Simțion.

4). O carte de vizită a D-rului Heinrich Obersteiner K. K. a. ö. Universitätsprofessor, medic curant al lui Eminescu la Ober-Döbling.

5). O scrisoare autografă a lui Titu Maiorescu către Al. Chibici-Râvneanu, pentru ridicarea monumentului Eminescu la cimitirul Bellu în Bncurești.

6). O carte de vizită autografă a lui T. Maiorescu către Al. Chibici-Rîvneanu, în care-l roagă să scoată o copie după o scrisoare a lui Eminescu, și să o aducă la Junimea.

7). O carte de vizită scrisă de T. Maiorescu cu creion chimic în 20 Noembrie 1905. către Al. Chibici-Râvneanu, în care-l prezintă pe D-nul Gh. T. Kirileanu care are nevoie de informații pentru o lucrare „bine-venită” asupra lui Eminescu.

8). Carte postală a librăriei Iliescu și Grosu „Eminescu Comemorativ” și iscălită Dr. Popovici, cerând lui Chibici Rîvneanu fotografia sa, pentru a o pune în albumul Eminescu.

9). O poezie tipărită: Omagiu lui Eminescu, de A. C. Cuza,

rostită de la Teatrul-Național din Iași cu prilejul Comemorării morții poetului, Duminică 16/29 Iunie 1919.

10). Număr comemorativ „Mihail Eminescu“ din 15 Iunie 1899.

11). Note biografice despre „Mihai Eminescu“ de Chibici-Râvneanu.

12). Note biografice ale familiei lui M. Eminescu, și fragmente din viața poetului, scrise de Al. Chibici-Râvneanu.

13). Diverse acte referitoare la cheltuelile făcute cu mormîntul și monumentul de pe mormântul lui Eminescu.

14). Ziarul „Constituționalul“ 3 numere cu dări de samă ale „Comitetului Eminescu“ :

1). Din 10/22 Februară 1890.

2). „ 10/21 Iunie 1890.

3). „ 10/22 Ianuar 1891.

15). Ziarul Dimineața, ediție specială : „Comemorarea lui Eminescu“ din 17 Oct. 1911.

16). Extras al unei coloane de jurnal : „Despre poetul Mihail Eminescu.“

17). Potretul lui Mihail Eminescu în fotografie (La jacheta cu trei găuri se observă un singur nasture, ultimul de jos.

18). Cupă de sticlă groasă, riglată, de culoare roz, cu capac de zinc, cu mâner, din care Eminescu bea vin la „Bolta rece“ a ui Amiras, din actuala stradă Eminescu (Iași). Cupa a fost dăruită de Eminescu amicului său Chibici Râvneanu.

19). Registrul listelor și încasărilor pentru ridicarea unui monument pe mormîntul poetului.

20). O fotografie mărime cabinet, reprezentând pe D-nul T. Maiorescu, și care a fost dată de acesta personal, D-lui Chibici-Râvneanu, ca colaborator al „Comitetului Eminescu.

21). O fotografie format vizit, reprezentând pe Al. Chibici-Râvneanu, fost coleg de școală și prieten intim al lui Eminescu.
a). Biografia lui Chibici-Râvneanu și b) Atestatul de examen de stat de la facultatea juridică din Viena, eliberat D-lui Alex. Chibici-Râvneanu.

22). Un volum : Amintiri despre Eminescu de Theodor Stefanelli, membru al Acad. rom. și fost prieten al lui Eminescu la Viena, în 1870-71.

23). O listă de tablourile din expoziția colectivă a pictorului

bucovinean Epaminonda Bucevschi, ținută în 1920 la Cernăuți. Pe prima pagină se află fotografia pictorului.

24). Un volum broșat „Aron Pumnul“ de Dr. I. G. Sbierea. Cernăuți 1889.

(Voci asupra vieții și însemnătății lui).

Aci, la pagina 385-V se poate citi poezia lui Eminescu, scrisă la moartea lui A. Pumnul, și care poezie, împreună cu alte șase scrise de diferiți școlari ai dispărutului, a fost tipărită în broșură, îndată după moartea lui Pumnul (1866 la Cernăuți).

Nu mă voi ocupa de fiecare din ele. Importanța lor de altfel diferă. Din punct de vedere educativ sunt deosebit de valoroase cele două scrisori adresate de Eminescu amicului său Chibici-Rîvneanu, pe care îl cunoaștea de pe băncile școlii, și care era singurul prieten în care Eminescu și în timpul bolii avea o deosebită încredere, căci Chibici vorbea cu el precum ai vorbi cu un om sănătos, cea ce făcea să-i dispară neîncrederea pe care în timpul bolii mintale o avea față de cunoscuți

Reproducem ambele scrisori din cari, pe prima o redăm și în facsimil:

SCRISOAREA DIN VIENA

Fişa No. 3

Döbling 12 | 24 Ianuarie 1884

Iubite Chibici

Nu sunt de loc în stare să-mi dau seamă de boala cumplită prin care am trecut, nici de modul în care am fost internat aici în ospiciul de alienaşi. Ştiu numai atât că boala intelectuală mi-a trecut, deşi fizic stau îndestul de prost. Sunt slab, rău hrănit şi plin de îngrijire asupra unui viitor care de-acum înaintea e fără îndoială şi mai nesigur pentru mine, de cât ori când.

Ceiace aşi voi să ştiu de la tine este dacă cărţile şi lada mea sunt în oarecare siguranţă şi dacă pot spera să le revăd.

În ladă trebuie să se fi aflând şi ceasornicul pe care l'am fost scos de la Simfion. În colo aşi voi să ştiu dacă pot scăpa de aci unde în adevăr îmi pare că stau fără nici un folos.

Tratamentul pare a consista în mâncare puşină şi proastă şi în reclusiune; în colo n'am observat nimic în maniera de a mă trata. Sufăr cumplit, iubite Chibici, de lovitura morală pe care mi-a dat-o boala, o lovitură ireparabilă care va avea influenţă rea asupra întregului rest al vieţii ce voi mai avea-o de trăit.

Asemenea nu ştiu nimic asupra poziţiei pe care mi-aţi creat-o în acest institut. Cine plăteşte pentru mine? D. Maiorescu a trecut pe aici într'o zi, dar a stat mai puşin de un minut şi nu mi-a spus nimic în ce mă priveşte, în cât, de şi mi-am venit în fire de mai bine de două săptămâni. Nu ştiu absolut nimic asupra sorşii care mă aşteaptă, căci sper că nu voi fi condamnat a petrece aci ani întregi fără necesitate. Doctorii mi-au spus că trebuie să-şi scriu ţie în privirea asta. Mi-aduc în adevăr aminte c'am venit cu tine în tren, dar încolo nu mai ştiu nimic decît că am stat închis şi am suferit nu numai de halucinaşuni, ci şi mai mult încă de foame. Mă întreb acum dacă e vorba ca, cu cheltuială şi anume, să continue regimul sub care trăesc, regim cu totul fără folos atât pentru mine, cât şi pentru amicii cari au binevoit a se interesa de mine şi a mă trimite aici.

Fii bun, iubite Chibici, și răspunde-mi cum stau lucrurile cu mine. Doctorii de aici îmi vorbesc de d. Maiorescu și de tine. Eu știu despre tine că tu n'ai mijloace pentru a îngriji de mine în starea în care sunt. Îmi sunt dar necunoscute măsurile pe cari d. Maiorescu va fi binevoit să le ia în privire'mi și văd pe de altă parte că doctorii de la institut nu știu asemenea nimic, ci se mărginesc a-mi cita numele D-sale și al tău, ceia ce — în izolarea în care mă aflu — nu e de natură a îmi satisface. Și în adevăr, nu-ți poți închipui starea în care un om se află într'un institut de alienați, după ce și-a venit în fire.

Neavînd nimic de lucru, închis alături c'un alt individ, hrănit rău, precum se obicinuește la spitale și lasat în prada celer mai omoritoare grije în privirea¹⁾ viitorului, mi-e frică chiar de-a'mi plînge soartea căci și aceasta ar fi interpretat ca un semn de nebunie. Astfel, fără speranță și plin de amare îndoeli, îți scriu, iubite Chibici, și te rog să-mi lămurești poziția în care mă aflu. Eu ași vrea să scap cât se poate de curînd și să măntorc în țară, să mă satur de mămăliga strămoșească, căci aici, de cînd mă aflu, n'am avut încă nici o dată fericirea de-a mânca măcar pînă la sajiu.

Foamea și demoralizarea, iată cele două stări continue în care petrece nenorocitul tău amic.

M. Eminescu

Adresa mea e :

Michael Eminescu Ober-Döbling bei Wien.

Privattheilanstalt

Hirschengasse No 71

SCRISOAREA DIN IAȘI

Piesa No. 2

Dragă Chibici,

De vreme ce rezidez la otel Romfna, (vechiul han al lui Petrea Bacalu) într'o hulubărie puțin recomandabilă din orice

1). Acest cuvînt, scris foarte deslușit de Eminescu, pe scrisoarea originală, a eșit neclar în facsimila alăturată.

punct de vedere, e lesne de înfeles că nu am unde pune lucrurile mele, în cât ar fi foarte bine, dac' ai păstra tu încă cîlva timp așa numita mea ladă, deși presupun că acest lucru nu e tocmai plăcut.

Sănătatea mea scârție într'una ca o moară de mult stricată, ba poate ; ireparabilă. Săptămîna aceasta am avut friguri și dureri de cap ; cît despre picioare — ele sînt într'o stare așa de plîns, precum erau în București. O tristă iarnă mă așteaptă și o tristă viață. Te rog dar să iei tu lada de la Simition, dacă nu mai e cu puțință să stea acolo, pînăce starea mea se va'ndrepta, dacă e cu puțință să se'ndrepte vr'odată.

Am mai încăput — fără voie — într'o belea greu de descurcat. Fiind vacante mai multe catedre la școala comercială, cerusem suplinirea istoriei. Dar catedra aceasta dîndu-se altuia, m'a însărcinat pe mine cu geografia și statistica, cu un program foarte încărcat, obiect care are înconvenientul că nici cărți nu există pentru studierea lui, iar el însuși consistă dintr'un dicționar de mii de nume proprii și de cifre statistice. Cît despre onorata bibliotecă, e atît de incurabilă și îngrămădită, încît ar trebui un an sau doi pentru a introduce orînduirea în acest chaos ereditar.

Te rog spune salutări din parte-mi tuturor amicilor și primește călduroase strîngeri de mînă de la

al tău

M. Eminescu.

Iași 20 Octombrie 1884

Am în fața mea, pe masă, scrisorile acestea ale marelui poet, cu scrisul lui mărunt și fin, și așa de frumos, deslușit, în cât este o adevărată plăcere pentru ochi să le privească. În fraze lipsite de orice artificiu, cu simplitatea unui om prea copleșit de durere pentru a avea preocupări de stil, își povestește prietenului Chibici, neazurile mari. În sanatoriu, după ce criza a trecut, Eminescu cu sensibilitatea lui mare, cu lumina minții recăpătată, trebuie să fi suferit cumplit. Protectorul său, Maiorescu, trecînd prin Viena, și pe la ospiciu unde era internat, stă cu el „mai puțin de un minut“. Și 'n toată această părăsire, suferind de foame, în așa grad, în cât „de multă vreme nu a mai avut fericirea de a

mânca până la sațiu“, primul lui gând este la lada cu cărți, care i-a rămas în țară. Apoi se gîndește la acei cari îngrijesc de el. Cine a contribuit cu bani, spre a-l duce la ospiciu din Viena? Ce măsuri s'au luat pentru a procura acești bani? În dosul acestor întrebări stă un vălmășag de gânduri chinuitoare. Căci nu este plăcut lucru să fii atît de sărac, în cît alții să cheltuească pentru tine. Apoi dorul lui de țară era așa de mare, în cît după scrisoarea aceasta adresată lui Chibici-Rîvneanu, îi mai scrise și lui Maiorescu, rugându-l să ia măsuri spre a se putea reîntoarce. Cu banii adunați de la prieteni, Chibici-Rîvneanu îl ia de la Sanatoriul din Oberdöbling și-l duce, după recomandafia medicilor, la Florența. De aici pornește într'o zi singur pe jos, spre țară. Și numai după ce a rătăcit zădarnic o zi întregă, până noaptea târziu, făcându-și răni la picioare, se reîntoarce la hotelul în care locuia cu Rîvneanu. La întrebarea prietenului său, că unde a fost, Eminescu răspunde: „Nu mi-ai spus tu că de aici țara noastră se lasă drept spre răsărit? Am mers și eu spre răsărit“¹⁾...

În cea de a doua scrisoare, din Iași, altă fază din viața lui Eminescu, ni se arată. Intors din străinătate, și însenătoșit mintai, dar bolnav fizicește, poetul locuia mizerabil în Hotelul România. Gîndul lui se îndreptă iar la lada cu cărți, care era în păstrare la București.

Din scrisoarea aceasta vedem cu cîtă muncă își cîștiga pâinea, tocmai când avea nevoie de odihnă. Dar ce nobil este tonul tot în care această scrisoare, ca și prima, este redactată. Scrisorile unui suflet într'adevăr mare.

Ce mijloc minunat educativ nu oferă aceste scrisori, profesorului conștient și priceput! De la simpla lor lectură, figura suferindă a marelui poet, se ridică înaintea noastră, și ne îndeamnă la muncă, la cinste, la abnegație. Muzeul Seminarului pedagogic, chiar de ar rămânea redus la numărul de obiecte actual, este destul de cuprinzător pentru a da odăiții în care diferitele piese vor fi rînduite, impresiunea unui templu, în care se cinstește cel mai mare om al neamului.

Pînă acuma, în România, nu s'a prea ținut samă de reliquele oamenilor mari. Tot așa precum atâtea monumente istorice se irosesc de ploaie și timp, fără o chibzuită îngrijire, tot

1). Vezi articolul: Din viața lui Eminescu de Iosif Nădejde, în Dîmineața de Luni 17 Octombrie 1911.

aşa, se pierd vestigiile, şi nu se îngrijeşte de amintirea acelor ce ar merita cinstirea tuturor urmaşilor. Monumentele se ridică mai ales oamenilor politici, mari şi mici, nu adevăraţilor pioni ai culturii.

În aceste condiţii, micul Muzeu al seminarului, îndeplineşte o operă constructivă. El dă un exemplu, de ce trebuie de făcut în cât mai multe părţi ale ţării, pretutindeni, unde prilejul ni se prezintă, şi unde, cum este laşul faţă de Eminescu, umbre de-a-pururi scumpe alunecă de-a lungul zidurilor rămase din trecut.

C. Narly
